

OBECNÝ ZÁKONÍK OBČANSKÝ ze dne 1. června 1811, č. 946/1811 sb.z.s.
ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1.1.1925

Změna: 56/1928 Sb.

(I.)

Uváživše, že občanské zákony, mají-li občanům zjednati klid co do bezpečného požívání jejich soukromých práv, mají býti netoliko **podle všeobecných zásad spravedlnosti**, nýbrž i **podle zvláštních poměrů obyvatelů** určeny, **v jazyku jim srozumitelném vyhlášeny a řádnou sbírkou ve stálé paměti zachovány**, pečovali jsme od počátku našeho panování neustále o to, aby úplný domácí občanský zákoník, jehož sestavení již naši předkové usnesli a započali, byl dokonán.

(II.)

Osnova vypracovaná během našeho panování naší dvorskou komisí pro věci zákonodárné byla tak, jako kdysi osnova zákoníka o zločinech a těžkých policejních přestupcích, k posouzení sdělena komisím v různých provinciích zvláště k tomu zřízeným, **v Haliči však již mezitím do používání dána.**

(III.)

Když se takto k opravě tohoto tak důležitého odvětví zákonodárství **užilo mínění znalců a zkušeností z praxe nabytých**, rozhodli jsme se nyní tento obecný zákoník občanský pro veškeré naše německé dědičné země vyhlásiti a naříditi, aby ho 1. lednem 1812 počalo býti používáno.

(IV.)

Tím pozbývá účinnosti až dosud platné obecné právo, prvý díl občanského zákoníka vyhlášený 1. listopadu 1786, občanský zákoník vydaný pro Halič se všemi zákony a zvyklostmi vztahujícími se k předmětům tohoto obecného občanského práva.

(V.)

Jako jsme však v samém zákoníku za všeobecný předpis ustanovili, že zákony nemají působiti nazpět, tedy také tento zákoník nemá míti vlivu na jednání, která předcházejí dnu, kdy nabude zavazující moci, a na práva podle dřívějších zákonů již nabytá; nechť tato jednání pozůstávají ve dvoustranně závazných právních jednáních nebo v takových projevech vůle, které mohla by projevující osoba ještě o své moci změnití a podle předpisů v tomto zákoníku obsažených, zaříditi.

(VI.)

Proto budiž také již před účinností tohoto zákoníka započaté vydržení nebo promlčení posuzováno podle starších zákonů. Chtěl-li by se někdo dovolávati vydržení nebo promlčení, které je v novějším zákoně určeno kratší dobou nežli v dřívějších zákonech, může počítati i tuto kratší lhůtu počítati teprve od okamžiku, kdy tento zákon nabude zavazující moci.

(VII.)

Předpisy tohoto zákoníka jsou sice všeobecně závazné; **avšak pro vojenský stav a pro osoby k vojsku náležející jsou zvláštní předpisy vztahující se na soukromé právo**, kterých budiž dbáno při právních jednáních od těchto osob nebo s nimi činěných, byť k nim v zákoníku nebylo výslovně odkazováno. Obchodní a směnečná jednání posuzují se podle zvláštních obchodních a směnečných zákonů, pokud se tyto odchylují od předpisů tohoto zákoníka.

- Obch. zákon ze 17. XII. 1862, č. 1 ř. z r. 1863. - Směn. řád z 25. I. 1850, č. 51 ř.z. - Zákon z 18. listopadu 1919, č. 620 Sb. z. a n., jímž se zrušuje cís. nař. z 3. VII. 1852, č. 138 ř.z. obmezující směnečnou způsobilost voj. osob: Dodatek XLIX. Branný zákon č. 193/1920 Sb. z. a n., § 33 (v obč. záležitostech podléhají akt. voj. osoby obč. zákonům a úřadům).

(VIII.)

Taktéž podrží svoji moc nařízení vyhlášená o věcech politických, komorních nebo finančních, jimiž se soukromá práva omezují nebo blíže určují, třebas není se jich v tomto zákoníku výslovně dovoláváno.

(IX.)

Zvláště buďtež práva a povinnosti, vztahující se k placení penězi, posuzována podle právě vydaného patentu z 20. února 1811, o peněžích určených k oběhu a za obecnou (vídeňskou) měnu, nebo podle zvláštních zákonů, které budou ještě vydány, a jen, když by jich nebylo, podle všeobecných předpisů tohoto zákoníka.

(X.)

Zároveň prohlašujeme tento německý text zákoníka za původní, podle něhož posuzovány buďtež překlady v různých zemských jazycích našich provincií pořizené.

ÚVOD

O občanských zákonech vůbec

Pojem občanského práva

§ 1

Souhrn zákonů, kterými se určují soukromá práva a povinnosti obyvatelů státu vespolek, jest jeho občanským právem.

§ 2

Jakmile byl zákon řádně vyhlášen, nemůže se nikdo omlouvat, že mu nebyl znám.

Začátek působnosti zákona

§ 3

yní ve znění § 4 zákona ze dne 13. března 1919, č. 139 Sb. z. a n.:

Pokud v zákoně nebo nařízení není stanoveno nic jiného, počíná se jeho účinnost 30 dnů po vyhlášení (§ 3 odst. 2) a vztahuje se na celé území státu československého.

Dosah zákona

§ 4

Občanské zákony zavazují všechny státní občany těch zemí, pro které byly vyhlášeny. Státní občané i při jednáních a obchodech, jež sjednávají **mimo státní území**, jsou vázáni těmito zákony, pokud jest jimi jejich osobní způsobilost je podniknouti omezena a pokud tato jednání a obchody mají mítí právní účinky zároveň v těchto zemích. Pokud jsou cizinci vázáni těmito zákony, ustanoveno je v hlavě následující.

§ 5

Zákony nepůsobí nazpět; nemají tudíž vlivu na jednání, která se zběhla dříve, a na práva dříve nabytá.

Výklad

§ 6

Zákonu při používání nesmí býti dáván jinaký smysl, než jaký vychází z vlastního smyslu slov v jejich souvislosti a z jasného úmyslu zákonodávce.

§ 7

Nelze-li právní případ rozhodnouti ani podle slov ani z přirozeného smyslu zákona, jest hleděti k podobným případům v zákonech zřejmě rozhodnutým, a k důvodům jiných, s tím příbuzných zákonů. Zůstane-li právní případ ještě pochybný, musí býti rozhodnut podle přirozených zásad právních, se zřetelem k okolnostem pečlivě shrnutým a zrale uváženým.

§ 8

Jen zákonodárci náleží moc vyložiti zákon způsobem obecně závazným. Takovým projevem nutno se řídit ve všech právních případech dosud nerozhodnutých, pokud zákonodárce nepřipojil, že jeho projev nemá býti vztahován na rozhodování takových právních případů, jejichž předmětem jsou konání učiněná a práva uplatňovaná před oním projevem.

Doba platnosti zákona

§ 9

Zákon podří tak dlouho svou moc, pokud nejsou zákonodárcem změněny nebo výslovně zrušeny.

Jinaké způsoby předpisů, jako:

a) Zvyklosti

§ 10

K zvyklostem lze hledět jen v případech, ve kterých se jich zákon dovolává.

b) Provinciální statuty

§ 11

Jen takové statuty jednotlivých provincií a obvodů zemí mají moc zákona, které po vyhlášení tohoto zákoníka byly zeměpanem výslovně potvrzeny.

c) Soudcovské výroky

§ 12

Nařízení vydaná v jednotlivých případech a rozsudky vynesené soudními stolicemi ve zvláštních právních rozepřích nemají nikdy moci zákona, nemohou býti vztahovány na jiné případy nebo na jiné osoby.

d) Výsady

§ 13

Výsady a osvobození, propůjčená jednotlivým osobám nebo i celým sborům, buďtež posuzována stejně jako ostatní práva, pokud o tom politická nařízení neobsahují zvláštního ustanovení.

Hlavní roztrídění občanského práva

§ 14

Předmětem předpisů, obsažených v občanském zákoníku, jest osobní právo, věcné právo a ustanovení těchto společná.

DÍL PRVÝ

O osobním právu

HLAVA PRVÁ

O právech, která se týkají osobních vlastností a poměrů

Osobní práva

§ 15

Osobní práva jednak se týkají osobních vlastností a poměrů, jednak se opírají o rodinné poměry.

I.Z povahy osobnosti. Práva vrozená

§ 16

Každý člověk má vrozená, již rozumem poznatelná práva, a nutno jej tudíž považovati za osobu. Otroctví nebo nevolnictví a k tomu se vztahující výkon moci nejsou v těchto zemích dovolena.

Právní domněnka tčchže

§ 17

Co je přiměřeno vrozeným přirozeným právům, o tom se má potud za to, že tu jest, pokud se neprokáže zákonné omezení těchto práv.

Nabývatelná práva

§ 18

Každý je způsobilý nabývatí práv za podmínek, ustanovených zákony.

Vymáhání práv

§ 19

Každému, kdo se cítí zkrácen ve svém právu, je volno vznésti svoji stížnost na úřad, určený zákony. Kdo však jeho opomíjeje, počíná si svémocně, nebo kdo překročí hranice nutné obrany, je za to zodpověden.

§ 20

I taková právní jednání, která se týkají hlavy státu, ale vztahují se k jejímu soukromému vlastnictví nebo k nabývacím způsobům, založeným na právu občanském, buďtež soudními úřady posuzována podle zákonů.